

הפורחת בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu
דרשו ד' ועוזו
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

יום חמישי ז' כסלו תשפ"ב | דף היומי בבלי: ראש השנה לג | דף הכולל: ביצה כז.
דף היומי בהלכה: מסימן תרנ"ו אמצע הסעיף הגה "ומי שאין לו" עד תחילת סימן תרנ"ז.
מוסר: חובת השמירה - מתחילת פרק י' עד אות יי "שלא יתרגש".
קנין חכמה הלימוד השבועי: חובת הלבבות שער הבחינה פתיחה עד סוף הפתיחה

להצטרפות לקבלת הפותח בכל יום במייל: dirshu@dirshu.co.il

'באבע מעשה' אמיתי שהתרחש לפני כשלושה שבועות - אל תפספסו! | "מאז לא הפסקתי לחייך" - סיפורו של הגאון רבי זבולון גרז זצ"ל | איזה ספרים מהמונחים בארון צריך ללמוד? - התשובה של מרן החזון איש | 2270

הסיפור היומי

**האברך עשה כפי שהבטיח, העמיד 60 ק"ג
'בובעס' על הכיריים ויצא לאסוף כספים
במקום הנזקק. כשחזר למטבח הקטן, השתומם
מגודל הנס שעשה עמו השם יתברך...**

צדקה תציל ממוות - 'באבע מעשה' אמיתי שהתרחש לפני כשלושה שבועות

במקומו, ואכן יצא לאסוף כסף יחד עם עוד שותף אחד מידידיו. לפני שיצא הודיע האברך ל'בוס' כי לא יגיע באותו יום לעבודה. ה'בוס' הסכים, אך ביקש שיעמיד 60 ק"ג 'בובעס' על הגז, שלפחות יתבשלו עד אחר הצהרים, ואת שאר המלאכה ימשיך בערב. מיועדנו עשה כפי שהבטיח, העמיד 60 ק"ג בובעס ויצא לאסוף כספים במקום הנזקק.

כשחזר למטבח הקטן השתומם מגודל הנס שעשה עמו השם יתברך - בשל תקלה בסיר הלחץ, הוא התפוצץ ויצר רב עד שנעשה חור גדול בקיר, ויצא שאם היה נשאר במטבח הקטן היה נפגע בצורה קשה - "ואולי אפילו הייתי חוזר ל'בובעס' (הסבתות) שלי בשמים"... אמר האברך בהלצה.

(מתוך באר הפרשה)

סיפר הגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א מעשה ששמע מאחד ממשתתפי שיעוריו, אשר אירע עמו זה עתה בשבוע פרשת חיי שרה.

אותו יהודי עובד בהכנת 'בובעס' ו'ארבעס' לשמחות וטישים בכמויות גדולות במיוחד, במטבח קטן שנשכר לשם כך. באחד הימים הוא יוצא מתפילת שחרית בשטיבלאך והנה הוא רואה יהודי שאוסף צדקה כשהוא צולע ברגלו. הוא שאל אותו ממה הוא סובל, והתברר כי הלה סובל ממחלה זיהומית קשה (שושנה) ברגלו האחת. לשאלתו מדוע הוא לא נח במיטה, השיב כי הוא מוכרח להחזיר הלוואה היום ואינו יכול להרשות לעצמו לשכב במיטה במצב זה.

האברך הנ"ל הודיע לו באופן מידי כי הוא זה שיאסוף כסף

רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל?

שלח מייל ל- dirshu@dirshu.co.il

ערב אחד שתה השייח' הקטארי משקאות חריפים ונהיה קצת שתוי, ופתאום פנה אלי בעברית: "תעשה לי את המנגינה של 'זיעבור ה' על פניו ויקרא' כמו שאתה עושה להרב עובדיה בסליחות"...

וַיְהִי כַשְׁמַעַ לְבֹן... וַיִּרְץ לְקִרְאתוֹ וַיַּחֲבֹק לּוֹ וַיִּנְשֹׁק לּוֹ

בסליחות), והוסיף ואמר לי: "תעשה לי את המנגינה כמו שאתה עושה להרב עובדיה בסליחות"...

אני התרגשתי ולא הבנתי איך הוא יודע מה קורה בארץ ומה אני עושה. ואז הוא שוב פונה אלי ואומר (בערבית): "תדע לך שאני כאן בקטאר עוקב אחריו ואחרי הרב עובדיה, כל מה שהוא עושה ומדבר, אני מכבד את הרב עובדיה, ומאוד אהבתי אותו"...

כמובן שנענית לו ושרתי לפי בקשתו. הוא גם נהג בי בכבוד גדול, וכשהלכנו לקניות הוא הרים את השקיות ולא נתן לי לסחוב כלום. בסיום השירה והנגינה הוא אמר שהוא קנה לי בקטאר עוד [- כלי נגינה] משוכלל ויקר והוא יביא לי אותו בקרוב. לפני שנפרדנו הוא שאל אותי איך מסתדר בנו של הרב עובדיה - הרב יצחק יוסף... הוזמנתי שוב לאנגליה ובעוד מספר שבועות שוב אטוס אליו על מנת לקדש שם שמים. (יש בידי תיעוד והקלטות לכל השירים והנגינה, אך הוא ביקש לא לפרסמם ברבים כדי שלא יפגעו בו, ואכן אני מכבד את בקשתו).

(גיליון 'ביע אומר')

ר' משה חבושה, הפייטן הנודע ששימש כש"ץ אצל מרן הגר"ע יוסף זצ"ל, מספר:

לפני מספר חודשים התקשר אלי שייח' חשוב שמחובר למלכות בקטאר (מטעמים מובנים לא אזכיר את שמו) והזמין אותי להגיע לאנגליה, לשיר ולנגן למשך כמה ימים. לאחר התלבטות החלטתי להענות לבקשה ולקדש שם שמים.

הגעתי לוילה ענקית באנגליה, ושם כבר חיכו נגנים ערבים מכל ארצות ערב, מקטאר, מסוריה, לבנון, מצרים, ועירק - שאת כולם הזמין אותו שייח' מפורסם. במשך שלושה לילות שרתי להם שירים, והם הצטרפו לשירה ונגינה והתרגשו מאוד. ולפלא יאמר, שהם ביקשו ממני לשיר שירי קודש, וכן לאמר מזמורי תהלים בשירה ונגינה.

אותו שייח' שארגן את כל ערבי השירה לא דיבר עברית ודיברנו רק בערבית. והנה ערב אחד אותו שייח' שתה משקאות חריפים ונהיה קצת שתוי, ופתאום פונה אלי ואומר לי בעברית: "תעשה לי את המנגינה של 'זיעבור ה' על פניו ויקרא'" (כמו שאומרים

אני חייב כסף לשכני, האם אני רשאי לתת לו את תמורת החוב בארגז תפוחים של שביעית? פועל שעובד בביתי, האם מותר לי לכבד אותו בפירות הקדושים בקדושת שביעית?

שו"ת בדיני שמיטה מהגאון רבי דוד שרייבר שליט"א מו"צ בבית ההוראה של הגאון הגדול רבי משה שאול קליין שליט"א

שיכול לפרוע כנגדו פרי הקדוש בקדושת שביעית, ויש אומרים שהדבר מותר רק אם התנה מתחילה שיחזיר לו מפירות שביעית.

ב. לוייתי בצל קטן שלא מקפידים להחזירו, האם מותר לי להחזיר בכל זאת בצל של שביעית?

לווה מחברו פרי קטן ששכנים לא מקפידים להחזירו, אם רוצה להחזיר בכל זאת פרי הקדוש בקדושת שביעית, יש מתירים, וטוב יעשו אם יתנו מתחילה שנותנים הכל במתנה גמורה ולא בתורת הלואה.

א. לוייתי בצל משכנתי, האם מותר לי להחזיר לה בצל שקדוש בקדושת שביעית? יש לי חוב כספי לשכן, האם אני רשאי לתת לו את תמורת החוב בארגז תפוחים של שביעית?

לווה מחברו פרי או ירק שאינו קדוש בקדושת שביעית, כגון שהוא יכול שישית או יכול חו"ל, אסור לו לפרוע את חובו בפירות או ירקות הקדושים בקדושת שביעית. כמו כן החייב לחברו כסף או דבר מאכל שאין בו קדושת שביעית אסור לו לפרוע את חובו בפירות שביעית.

אבל אם לווה פרי או ירק הקדוש בקדושת שביעית יש אומרים

ג. האם מותר לשלוח לחבר או לחבר או לחמות סידור פירות מפירות שביעית?

מותר לשלוח לחבר פירות שביעית במתנה, וצריך להודיעו שהם קדושים בקדושת שביעית כדי שידע לנהוג בהם בקדושתם. אמנם, אם עושה כן מחמת חוב, כגון שקיבל מחברו משלוח מנות ומחזיר לו, או שחברו עשה עמו טובה גדולה ושולח לו פירות כהכרת טובה, נחשב הדבר כתשלום חוב ואסור לעשות כן בפירות שביעית. כמו כן במקום שהמנהג לשלוח לכלה או לחמות סידור פירות יפה בט"ו בשבט, והוא מנהג קבוע, אין לעשות כן בפירות שביעית.

ד. פועל שעובד בביתו, האם מותר לי לכבד אותו בפירות

הקדושים בקדושת שביעית?

מותר לכבד פועל העובד בבית במיני פירות הקדושים בקדושת שביעית, אמנם אם המעביד מחוייב מצד ההסכם שביניהם לספק לו ארוחה, אסור שיהיו בה פירות וירקות הקדושים בקדושת שביעית.

ה. מי שטעה ופרע את חובו בפירות שביעית באופן האסור, מה תקנתו?

הפורע חובו בפירות שביעית, יאכל כנגדם דבר שאינו קדוש בקדושת שביעית, וינהג בו קדושה באכילתו כאילו היה קדוש בקדושת שביעית.

יהלומים מגדולי ישראל

אחד שאל את רבינו החזון איש ז"ע איזה ספרים מהמונחים בארון צריך ללמוד? השיבו רבינו: "לכל ספר יש את הנשמה שלו. ספר שנמשך אתה אליו, הוא מיוחד בשבילך!"

"זוה החלק הוא כמו מטמון שהטמין השם יתברך עבורו בתורה"

לימוד, מועיל לאלו שמשורש נשמתו". ושמעתי שאמר, שה'שואל ומשיב' קנה את מדרגתו על ידי שעבר ארבעים-חמישים פעם על הש"ס מהר (מעשה איש ח"ג עמ' טו).

צעיר אחד אמר לרבינו, שהוא מאד נהנה מהר"ן על מסכת סנהדרין. אמר לו מרן: "אם כן עליך ללמוד" (מעשה איש ח"ג עמ' טז).

אחד שאל לרבינו איזה ספרים מהמונחים בארון צריך ללמוד? השיבו רבינו: "לכל ספר יש את הנשמה שלו. ספר שנמשך אתה אליו, הוא מיוחד בשבילך!" (מעשה איש ח"ג עמ' צ).

רבי שלום שבדרון זצ"ל שאל את החזון איש: יש לי תאוה מיוחדת להתייגע רבות על הגהות זקני המהרש"ם מברעזן זצ"ל, האם ראוי לי לעסוק בהן? השיב לו רבינו: "תאוה כשרה היא" (מעשה איש ח"ב עמ' עו).

לכל יהודי יש 'אזור אישי'

מי מנסה להפריע לאדם למלא את תפקידו הייחודי? ישנם יהודים טובים שאינם מודעים לעקרון זה, והם יודעים בדיוק מה אתה אמור לעשות תמיד. יהיה מי שיאמר לך - רק לימוד גמרא. אחר יאמר - העיקר לימוד הלכה. השלישי יאמר - מוסר או חסידות. הרביעי - יגביר את מעלת החסד. והחמישי - קירוב רחוקים. הצד השווה שבכולם שהם סבורים שהם יודעים בוודאות שאתה אמור לעשות מה שהם חושבים.

אולם האמת היא, שכל היהודים הטובים האלו, גם צודקים וגם טועים. הם גם צודקים - משום שיש אמת בכל אחת מהדרכים.

מה קורה אם אתה כבר לומד שנה, שנתיים או חמש, ועדיין לא נמשך לשום חלק בתורה? זה אומר אחת משתי האפשרויות: או שלא חיפשת מספיק טוב, או שנגזר עליך לחפש עוד. כי החלק שלך בתורה - בוודאי קיים! אלא שהוא מטמון, ומטמון יש לחפש. כך כתב החפץ חיים ('שם עולם', חלק א, פרק יג):

"הנה ידוע שלכל איש ישראל יש לו חלק בתורה, וכאשר כתב הגר"א ז"ל שלפיכך אמרו חז"ל 'יגעת ולא מצאת אל תאמין', שהוא כעין מציאת איזה דבר, שמתחילה קודם שמצאה היתה גם כן בעולם אלא שמחפש אותה ומוצאה, כן ענין התורה, שלכל איש ואיש ניתן חלק בתורה הקדושה בעת מעמד הר סיני שהיו כל הנפשות שם.

"ולפיכך אנו מבקשים כולנו מהשם יתברך 'ותן חלקנו בתורתך', וכל אחד ואחד בבואו לזה העולם כאשר מתייגע בתורה הוא מוצא החלק שניתן לו. ולזה החלק מושך לו לבו, ולפיכך אמרו חז"ל ('ע"ז י"ט') 'אין אדם לומד אלא מה שלבו חפץ שנאמר ובתורתו' וגו'. וזה החלק הוא כמו מטמון שהטמין השם יתברך עבורו בתורה, כי אב רחמן הוא ורוצה שלא יתבייש שום איש בבואו שם. ועל כן לענין התורה צריך לחפש היטב ולייגע עצמו, שבדאי ימצא המטמון שהטמין השם יתברך עבורו.

מהוראותיו של החזון איש

סיפר רבי דב יפה זצ"ל: פעם כשהזכרתי לפני החזון איש דבר מסדר הלימוד שקובע 'בעל התניא' בהלכות תלמוד תורה שלו, אמר: "יש הרבה דברים לקניית התורה. כל גדול שמפרסם סדר

אף על פי כן כל אחד ואחד מישראל יש לו צמצום וגבול בפני עצמו, כי כל אחד יש לו שיעור בלבו לפי מדרגתו... וכן כל אחד עובד אלוקים כפי מדותיו הטובים... ואסור להרוס את הגבול שלא יתלהב יותר מדאי לכנוס לגבול חברו. כי פעמים גם בני ישראל הכשרים יכולין להפיל אחד את חברו על ידי שינוי דעותיהם, ובשביל זה נצטוו למנותם שיהיה נמנה כל אחד ואחד בפני עצמו" (עפ"י ליקוטי הלכות, הלכות תפילת המנחה, ז, יד).

(הרה"ג ר' יחיאל פליסקין שליט"א, מכון 'שתולים'. הובא בגיליון 'אספקלריא')

והם גם טועים - משום שאין שום דרך לקבוע לאדם אחר מהו בדיוק תפקידו. לכל יהודי יש "איזור אישי" משלו שאסור להתערב בתוכו, וכאשר מתערבים בו גורמים נזק הן למוכיח והן למוכח, כי נוצרת תערובת לא בריאה.

וכמו שכתב רבי נתן מברסלב זיע"א: "כי תשא את ראש בני ישראל וכו', ולמה לו למנותם, שלא יתערבו יחד ולא יכנוס אחד בגבול חברו, כי צריכים לצמצם התלהבות הלב שלא יצא מהגבול שלו לגבול חברו, כי אף על פי שכל ישראל נחשבו כאיש אחד,

יהלומים מגדולי ישראל

הגאון רבי זבולון גרז זצ"ל היה ידוע כאדם שצהלתו על פניו והחיוך אינו מש מעל שפתותיו, תמיד היתה בפיו מילה טובה והשמחה שררה לידו. אבל פעם הוא סיפר לי שלא תמיד זה היה כך...

סיפר הרה"ג רבי שלמה זלמן פרידמן שליט"א אב"ד סאנטוב: סיפר לי אחד מחשובי חסידי וויז'ניץ מקרית וויז'ניץ בני ברק, שלאחרונה עברה עליו תקופה קשה ביותר רח"ל, והרבי קרא לו ולב"ב שיכנסו אליו. הרבי ביקשם לשבת ואמר להם שברצונו לדבר עמם. כשהחסיד שאל אם הוא יכול להקליט את דברי הרבי בטייפ, אמר לו הרבי: "בתשואות חן, למה לא?", והחסיד הניח את הטייפ ליד הרבי.

והנה תמצית השיחה היתה, שהרבי אמר להם שלמעשה אין לו את הדברים הנכונים איך לנחם אותם, אבל דבר אחד הוא יכול לומר להם - שהסבא הרה"ק ה'אמרי חיים' זי"ע ואביו הרה"ק ה'אהבת ישראל' זי"ע, גם עליהם עברו צרות שונות רח"ל וקשיים שונים, אבל הצד השווה אצלם היה, ששניהם לא היו מעולם "פארקוועטשט" ["מכווץ", מדוכא].

"הרי יש לך עוד ילדים בבית", אמר הרבי שליט"א לחסיד, "אני רוצה אפוא לבקש ממך דבר אחד: "דו זאלסט נישט זיין אַ פארקוועטשטער איד!"...

(נעם שיח)

סיפר הגאון רבי בונים שרייבר שליט"א: אחד מתלמידי הסבא מסלבדוקא, הגאון רבי זבולון גרז זצ"ל אב"ד רחובות, היה ידוע כאדם שצהלתו על פניו והחיוך לא מש מעל שפתותיו, תמיד תהיה בפיו מילה טובה והשמחה תשרור לידו, אין מי שלא יוכל להיות לו כחבר, זאת למרות שהיה מסובל ביסורים (גם גבו היה עקום, בעקבות מכה שהונחתה עליו מידי הפורעים הישמעאלים במאורעות תרפ"ט בחברון).

פעם סיפר לי שלא תמיד זה היה כך. בתור בחור הוא נהג להסתובב חמור סבר בפנים רציניות, עד שפעם קרא לו הסבא ואמר לו שיש לו פנים של גוי... הוא לא הבין על מה יצא הקצף, עד ששוב קרא לו הסבא ואמר לו את אותו הדבר - יש לך פנים של גוי.

"שאלתי את הסבא מדוע?", אמר רבי זבולון, "הרי יש לי כיפה ופאות, והוא השיב לי: פניך מהוות בור ברשות הרבים, בכל פעם שרואים אותך מקבלים עצבות... "מאז - לא הפסקתי לחייך"..."

(שיעורי ליל שבת)

להתחיל את היום ברגל ימין

חוויה רוחנית מדי יום אצלך בחייל

הלכה, סיפורים, רעיונות, ווארטים ועוד... אקטואלי ומרתק הצטרפו בחינם לאלפי מנויים, שלחו מייל לכתובת:

dirshu@dirshu.co.il

הפורתח
בכל יום..

המייל היומי של 'דרשו'.

"בכל שבוע בשעה היעודה היתה מזדמנת לי איזו טרדה, פעם אורחים ופעם פרנסה... אלא שהעניק לי הבורא 'חוש ריח' לזהות את ה'בעל דבר', ולא התעכבתי. יום אחד הובאה לפניי שאלה דחופה..."

מה קורה כשמוכיחים ליצר הרע שאין לו סיכוי להצליח?

לפניי שאלה קיומית דחופה, ולא יכולתי לסרב, והתעכבתי עד כשעה לאחר הזמן בו צריך הייתי לצאת. חישבתי ומצאתי כי כבר מאוחר מדי לצאת לחיפה, וגם אם אצא עתה כבר לא אפגוש שם מתלמידיי.

"אך עם זאת החלטתי לצאת לדרך, כדי ללמד את ה'בעל דבר לקח! נסעתי והגעתי עד למקום, ושבתי כלעומת שבאתי. הוכחתי ליצר הרע כי אינני מוותר כלל... "וראה זה פלא - מאז אותה נסיעה ארוכה ומייגעת, פסקו כל המניעות לאותה השעה היעודה".

(הובא בגיליון פניני עין חמד)

האדמו"ר רבי שלמה בנימין אשלג זצ"ל סיפר פעם על מלחמה אחת שהכריז על ה'בעל דבר'... היה זה בעת שנסע ע"פ הוראת אביו הקדוש בעל 'הסולם' לעיר חיפה כדי ללמד שם שיעורים בזוה"ק ובקבלה. באותה תקופה גר בתל אביב, והיה עליו לצאת לחיפה מבעוד מועד כדי להגיע בזמן.

"בכל שבוע", סיפר, "היה מזדמן לי איזה עניין של טרדה, שבא לעכבני מלצאת לדרך. פעם אורחים ופעם פרנסה... אלא שהעניק לי הבורא 'חוש ריח' לזהות את ה'בעל דבר', ולא התעכבתי ויצאתי לדרך!"

"וכך גובר היה ניסיוני מעת לעת, עד שיום אחד הובאה

בימי שהותם במחנה שח להם פעם הרבי מסאטמאר: "העולם יודע מה הרה"ק מנדבורנא אמר לי על לימוד חומש רש"י, אך לא מכירים את ההמשך... לכן אני מוסר לכם את דבריו, כדי שאם תינצלו תוכלו להעביר זאת הלאה"

במה תלה הרבי מסאטמאר זי"ע את נס הצלתו מהשוואה

לימוד חומש רש"י, אך העולם אינו מכיר את סיום דבריו, והיות שדיבור קודש של צדיק אסור שייך לאיבוד [ובלשונו הקדוש: א ווארט פון א צדיק טאר נישט פארלוירן גיין], והרי אין אנו יודעים מי עתיד להינצל ומי אינו עתיד להינצל, אני מוסר לכם את הסיום כדי שאם תינצלו תוכלו להעבירו הלאה".

המשיך ואמר: "הרה"ק מנדבורנא אמר לי אז בסיום דבריו, שאם לומדים חומש רש"י בקביעות מגיעים לרוח הקודש!" הגיב אז אחד מהם ואמר: "אם כן יש לרבי הבטחה שיינצל" [לכאורה משום שהעולם זקוק לבעל רוח הקודש]. הגה"ק הרהר מעט ואז אמר: "דו זאגסט דאך גוט" [אתה מדבר דברים של טעם]. לאחר שנשתחררו, אמר להם הגה"ק: "אמנם מסרתי לכם דיבור קודש מהרה"ק מנדבורנא, אך מפציר אני בכם שלא תדברו מזה כלום ותשכחו מזה לגמרי, שהרי מסרתי לכם אותו רק משום שלא רציתי שילך לאיבוד, אבל עכשיו שניצלתי, אין צורך בכך". הנכד הנ"ל הוסיף שבאמת כן היה, העובדא והדיבור נשמט

הרה"ק רבי מרדכי מנדבורנא זי"ע"א הזהיר להגה"ק רבי יואל מסאטמאר בצעירותו להקפיד על לימוד חומש רש"י, והתבטא באוזניו בביטויים מופלאים על גודל מעלת הלימוד הזה. ואכן מיני אז היה הגה"ק רבי יואל מסאטמאר זי"ע"א עושה עסק גדול מלימוד חומש רש"י, ובסוף ימיו, כשנחלש, הצטער מאוד על שאינו יכול ללמוד חומש רש"י, ולא נתייבשה דעתו עד שהגיע אליו בחלומו הרה"ק מנדבורנא זי"ע"א ובישר לו שעוד יוכל ללמוד חומש רש"י שנים הרבה.

סיפר לי הרה"ח רבי יחזקאל יואל סאמעט שליט"א: אחי שליט"א מחכמי העיר מאנטריאל שמע מאחד הרבנים שליט"א מנכדי בית נדבורנא שיש לכך הוספה נפלאה בלתי מוכרת, וכך סיפר:

דודי ועוד אחד מבני המשפחה הרוממה, שהו בשנות המלחמה יחד עם הגה"ק מסאטמאר במחנה ברגן בלזן וכן בכל נדודיהם עד השחרור, תמיד היו ביחד. פעם שח להם הגה"ק מסאטמאר: "אתם הרי נכדי הרה"ק מנדבורנא, העולם יודע מה הוא אמר לי בענין

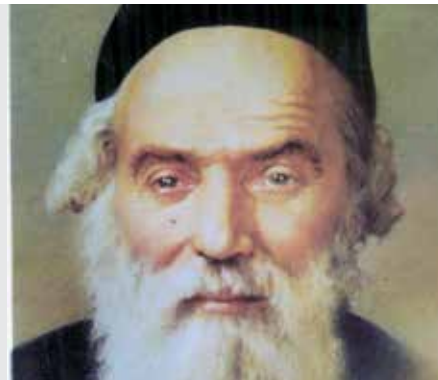
עובדא נפלאה היא, ורואים ממנה מה כוחו של הלומד תורה לשמה, שהרי בשביל זה לומדים חומש רש"י, כדי להשתנות ולהתעלות בסולם המדרגות. וכבר חזרנו הרבה על מה שכתב השל"ה הק' שתורה לשמה נחשבת כאשר האדם לומד בשביל לתקן מעשיו ומחשבותיו, והרי תורה לשמה מביאה לידי רוח הקודש, כל אחד לפי מדרגתו...

(מעובד מתוך שיעורו של הגה"ח רבי שמעון שפיצר שליט"א - 'הבינני')

מזכרנו כל השנים עד אחר פטירת הרה"ק מסאטמאר זיע"א. הוסיף הלה: "שמעתי את הרבנית הצדקנית ע"ה פונה לבעלה הק' ואומרת: 'הן יום זה (יום כ"א בכסלו) הוא יום גדול, שהרי הרבי ניצל בו'. נענה הגה"ק ואמר: 'לא, לא מפני כך, אלא משום שביום זה בחן אותי הרה"ק מנדבורנא על חומש רש"י...". הנכד הנ"ל הבין מזה שהגה"ק מסאטמאר תלה את הצלתו בזכותו של הרה"ק מנדבורנא ובזכות לימוד חומש רש"י שהיה בהדרכתו.

החפצים בחיים - חפץ חיים יומי

האם מותר לדבר לשון הרע על אדם שאינו מקפיד שידברו בגנותו?

הצטרפו אלינו ללימוד היומי בספר 'חפץ חיים'

שאסור לדבר לשון הרע על אדם שאינו מקפיד, ואילו מדבריו לעיל עולה שמותר.

יש שכתבו לחלק בין האופן הנ"ל שהאדם מספר בגנות עצמו בפני שלושה ואינו חושש שהדבר יתפרסם, שאז מותר לספר בגנותו, כי לא הקפידה תורה על כבודו יותר ממה שהוא עצמו מקפיד, ובין מקום שאינו מספר בגנות עצמו, אלא רק אינו מקפיד על המדבר עליו, שבזה התורה הקפידה על כבודו ואסרה לספר בגנותו, שכן התורה אינה רוצה שהאחד ידבר בגנות חברו.

ויש שיישב, שכאן כתב ה'חפץ חיים' שאינו מקפיד על המספר "מצד אהבת הקורבה אשר ביניהם", כלומר שבאמת מקפיד הוא שמגלים את גנותו, אלא שעל כל פשעים תכסה אהבה, ולכן אם קרובו יספר בגנותו, בדיעבד ימחל לו ולא יריב עמו, ולכן ברור שאין זה מתיר לספר בגנותו.

האם מותר לדבר לשון הרע על אדם שאינו מקפיד שידברו עליו? בסעיף הנלמד היום (כלל ח' סעיף א) מביא ה'חפץ חיים' דוגמה כזאת, באדם שמספר לשון הרע על קרובו, ש'רגילות הוא כמה פעמים שלא יקפיד האיש שנאמר הגנות עליו, על המספר, מצד אהבת הקורבה אשר ביניהם". וכותב ה'חפץ חיים' שלמרות זאת הדבר אסור משום לשון הרע.

אמנם, בביאורים ומוספים שבמהדורת 'דרשו' מביאים מדברי ה'חפץ חיים' לעיל, שאדם שסיפר דברי גנאי על עצמו בפני שלושה, והראה בכך שמתרצה ומסכים שיספרו זאת עליו - מותר לאלו ששמעו זאת ממנו לספר לאחרים [ובתנאי שלא יתכוונו לגלות הדבר יותר ולביישו, ולפי כל הפרטים המבוארים בכלל ב מסעיף ד ואילך].

אם כן, קיימת לכאורה סתירה: מדברי ה'חפץ חיים' כאן מבואר

להתחיל את היום ברגל ימין

חוויה רוחנית מדי יום אצלך בחייל

הלכה, סיפורים, רעיונות, ווארטים ועוד... אקטואלי ומרתק
הצטרפו בחינם לאלפי מנויים, שלחו מייל לכתובת:

dirshu@dirshu.co.il

הפורתח
בכל יום..

המייל היומי של 'דרשו'.

Daivd Cohen/FLASH90

מדוע לומדים מאה תקיעות בראש השנה ממאה יבבות שיבבה אמו של סיסרא?

ראש השנה דף לג

בעד החלון נשקפה ותיבב אם סיסרא

שלמדים ענין תקיעת השברים והתרועה מיבבות אם סיסרא. וכתבו שם התוספות בשם "הערוך", והובא בטור (סי' תקצב), שתוקעים מאה קולות כנגד מאה פעיות שפעתה אם סיסרא כשהבינה שבנה לא ישוב עוד, כי נפל במלחמה.

ויש להבין, מה לנו ולפעיותיה של אותה מרשעת, אמו של אותו רשע, שכמספר פעיותיה תוקעים אנו בראש השנה? אלא שלימוד גדול למדנו ממנה. שגם אצל מרשעת זו עמד מלאך ממרום, ספר זכרון בידו, והטה אזנו לשמעו אנחותיה. ספר ומנה כמה פעיות פעתה, ומשהגיע למאה הפסיקה, כי כך נקצב לה, ולא פעיה אחת יותר!

איזה חיזוק היה זה באותה עת צרה ואימה. שידעו שהכל במידה במנין ובמשקל, ושידעו שבראש השנה הכל נקבע, ותשובה ותפילה וצדקה מעבירים את רוע הגזירה.

(והגדת)

כשהגעתי ארצה לאחר המלחמה, מספר המגיד מישירים רבי יעקב גלינסקי זצ"ל, עוד זכיתי להכיר את הגאון רבי אייזיק שר זצ"ל, ראש ישיבת סלבודקא. וסיפרו שכאשר הגיעו השמועות המבהילות על החורבן הנורא, קדושים מושלכים באש, וצבא הצורר כבש את צפון אפריקה ונערך למערכה המכרעת באל עלמיין - והשלטון הבריטי כבר נערך לפנות את מצרים וארץ ישראל ומטוסים איטלקיים הפציצו את תל אביב, ובסוריה ועירק היו ממשלות פרו נאציות, והמופתי הירושלמי ישב בברלין והמריץ שלא לחיות כל נשמה, ורבתה תאניה ואניה - נערך בירושלים כינוס זעקה ושוועה בכ"ד אלול תש"א, ורבי אייזיק שר נשא בו דברים.

מה אמר, מה יכול היה לומר, הסכנה היתה נוראה, היגון עמוק והפחד עצום ורב. היה זה כאמור, כשבוע לפני ראש השנה. ביום השלישי לימי הסליחות. הזכיר את דברי הגמרא (ר"ה לג):

* שיעורים מקוצרים על הדף היומי

* דף היומי בהלכה - 5 דקות ביום

* ווארטים וסיפורים מיוחדים לפרשת השבוע

* סיפורי צדיקים ותוכניות מיוחדות

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' *4992 או 077-2222-666

מהי ההוצאה הנדרשת לקיום מצות 'עשה' כגון הנחת תפילין?

ויש מגדולי האחרונים שצידיד, כי באופן כללי חייב אדם להפריש חמישית מהקרן של נכסיו, ומרווחיו, לצורכי המצוות. ברם, לחז"ר על הפתחים כדי לרכוש את החפץ שבו מתקיימת המצוה - יש אומרים שאין חובה בכך, למעט מספר מצוות שלגביהן חייבו זאת חכמינו ז"ל (ראה במקורות). אולם, בודאי חובה לחפש אחר אדם שישאיל לו את חפץ המצוה כדי שיוכל לקיימה.

[שו"ע תרנו, א, משנ"ב ת, וביה"ל ד"ה יותר, וד"ה אפילו; ביאורים ומוספים דרשו, 15]

אדם שאין בידו חפץ הנדרש לקיום מצות 'עשה' כלשהי, כגון בניית מעקה לגג ביתו - חייב להוציא לפחות עשירית מהקרן של נכסיו, וכן מרווחיו, לשם רכישת האמצעים שבהם יקיים את המצוה. וכשמדובר ב'מצוה עוברת', דהיינו שזמנה חולף - כגון הנחת תפילין, תקיעת שופר, ואכילת מצה - יתכן שחייב להוציא עד חמישית מהקרן ומהרווחים.

האם אדם מחויב להפסיד את מקום עבודתו כדי להימנע מעבירה על 'לא תעשה'?

וטעם הדבר, משום שהעובר על מצות לא תעשה, מבצע בפועל מעשה עבירה, ואינו רק נמנע ממעשה מצוה; (אך ראה להלן). ברם, הנוודר או נשבע לעשות דבר מה, אם יש לשער שלא היה ניאות להוציא ממון רב לשם כך, נחשב הדבר כאונס, ופטור מקיום הנדר או השבועה.

[שו"ע תרנו, א, ס"ק ט-י וביה"ל ד"ה יתן; ביאורים ומוספים דרשו, 26, וראה עוד שם]

בניגוד לביטול מצות 'עשה', שלגביה קיימת הגבלה במידת ההוצאה הנדרשת לצורך קיומה; בנוגע למצות 'לא תעשה' אין כל הגבלה, ואדם חייב להוציא כל הוצאה שהיא, ואף להפסיד את כל ממונו, כדי שלא לעבור עליה. וזאת, אף אם בשל ההוצאה הגדולה יצטרך אחר כך לחזר על הפתחים לצורך מזונותיו, וכגון שמדובר בויתור על מקום עבודה כדי שלא יאלץ לעבור על איסור.

במקרה שמותר לעבור עבירה לצורך פיקוח נפש - האם יש חובה להפסיד ממון כדי למנוע את הצורך בכך?

בדרך כלל כמצות 'עשה'. ונחלקו הפוסקים אם כך הדין גם במצות לא תעשה שהעבירה עליה היא ב'שב ואל תעשה', וכגון השארת חמץ ברשותו בפסח.

ובמקרה שמעשה העבירה על ה'לא תעשה' הותר לצורך פיקוח נפש, או לצורך 'מת מצוה' - אין כל חובה להפסיד ממון על מנת למנוע את הצורך בעשיית מעשה העבירה.

[ביאורים ומוספים דרשו תרנו, 16, 17, 25 ו'26]

כאמור, אדם חייב להפסיד את כל ממונו כדי שלא לעבור על מצות 'לא תעשה'. הלכה זו אמורה אף בנוגע לאיסורי 'לא תעשה' דרבנן, ואף בנוגע למעשה שיש בו רק סיוע לדבר עבירה. אולם, במקרה שיש ספק לגבי המעשה אם אכן יש בו סיוע לדבר עבירה, יש להקל.

וכמו כן, דין זה אמור אף באיסור לא-תעשה 'הבא מכלל עשה', דהיינו, איסור הנלמד מפעולה חיובית הכתובה בתורה, שמוגדר

תכין עצמך לכבוד שבת

קבל את 'גיליון 'לקראת שבת' שכבש את העולם היהודי
אצלך בתיבת המייל לפני כולם כל יום חמישי

סיפורים ופנינים מרתקים מחייהם של רבותינו הקדושים

להצטרפות נא שלחו מייל לכתובת

dirshu@dirshu.co.il

כמה צריך אדם לשלם כדי שלא לעבור על לא תעשה? | ומה הדין כאשר נפסל האתרוג לקונה ויש ספק האם נפסל אצל המוכר או אצל הקונה?

תמצית שיעור הלכה במשנה ברורה הלכות לולב במסגרת לימוד 'דף היומי בהלכה'
[משנ"ב חלק ו', סימן תרנ"ו סעיף א' ברמ"א]

מעשה נגד רצון ה', ולכן זה קל יותר, מה שאין כן לא תעשה, שעובר בידיים על רצון ה', אפילו כל ממונו צריך לבזבז כדי לא לעבור על לא תעשה.

מצוה עוברת קודמת למצוות אחרות

עוד מסיים הרמ"א, עיין לקמן סוף סימן תרנ"ח בהגהה, ומביא הביאור הלכה, ששם מבואר שמצוה על כל אחד לקנות אתרוג לעצמו, וכתוב במגן אברהם, שאם יש בידו של אדם חמשה סלעים בלבד, והוא צריך לפדות בהם את בנו, ויש לו גם מצות אתרוג, יבחר בקניית אתרוג, כיוון שזו מצוה עוברת, אבל פדיון הבן, אינה מצוה עוברת, כיוון שאולי הוא יוכל לקיים אותה בהמשך הזמן, אבל אם הוא יכול לצאת ידי חובה באתרוג של מישהו אחר, אף על פי שיש מצוה לאדם לקנות אתרוג משלו, בכל זאת פדיון הבן קודם, עוד כתב הביאור הלכה, שאדם שיש לו ספק האם האתרוג נפסל אצל המוכר, או שנפסל אצלו לאחר שקנה, הדין הוא, שהמוציא מחברו עליו הראיה, עוד מביא הביאור הלכה בשם הפרי מגדים, שלפי דעת היש אומרים בחושן משפט סימן קצ"ט, שאם אדם נתן מעות על יין של קידוש, אז הוא קונה, אף על פי שקיימא לן בעלמא שמעות אינם קונות אלא רק משיכה, אבל ביין לקידוש שזה צורך מצוה, העמידו חז"ל דבריהם על דין תורה, שמעות קונים אפילו בלי משיכה, וכך לגבי האתרוג רק מעות בלבד קונים ולא צריך משיכה, ובזה שנתן מעות, המוכר או הקונה אינם יכולים לחזור בהם.

שיעור ההוצאה הכספית על מצות עשה

נעסוק בעניין כמה כסף אדם חייב להוציא עבור מצוה אחת. כתב הרמ"א, אפילו על מצוה עוברת, דהיינו, מצוה כזאת שאי אפשר לקיים אותה פעם אחרת, כגון, אתרוג או מצה שאי אפשר לקיים אותם לאחר החג, בכל זאת הדין הוא, שלא יבזבז עליה יותר מחומש מנכסיו, ומבאר המשנה ברורה, שהשוו את זה לצדקה, וכשם שבצדקה כתוב בגמרא, המבזבז אל יבזבז יותר מחומש שמא יהיה עני ויצטרך לבריות, הוא הדין לגבי שאר מצוות, לא יבזבז עליהם יותר מחומש, אבל, כמו שבצדקה חייב להוציא עישור מנכסיו, שזה שיעור בינוני בצדקה, הוא הדין לגבי שאר מצוות צריך להוציא עישור מנכסיו, ומקשה הביאור הלכה, שמצד אחד כתוב כאן שלא צריך לבזבז על מצוה הון רוב, ומצד שני לגבי פדיון הבן כתוב בגמרא בקידושין, שאפילו אם אין לו אלא חמשה סלעים בלבד, חייב לפדות את עצמו באותם חמשה סלעים, וכן חייב לעלות לרגל, עוד מקשה הביאור הלכה, מדוע לגבי הדלקת נר חנוכה, ד' כוסות, נרות שבת, כתוב שצריך לחזור על הפתחים, והרי זה יותר מחומש מנכסיו.

שיעור ההוצאה הכספית כדי לא לעבור על לא תעשה

ממשיך הרמ"א, כל זה דווקא במצות עשה, אבל כדי לא לעבור על לא תעשה, ייתן כל ממונו קודם שיעבור, ומבאר המשנה ברורה, שביטול עשה הוא קל יותר מאשר קיום לא תעשה, שהרי בביטול עשה, הוא נמנע מלקיים את רצון ה', אבל הוא לא עושה

077-2222-666 או *4992

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

* מי שקנה אתרוג בגודל המינימלי שניתן לצאת בו ידי חובה, ואחר כך מצא אתרוג גדול יותר, אך יקר יותר - אם תוספת התשלום היא לא יותר משליש, מצוה להחליף את הראשון בשני.
* יש אומרים, שאם מזדמנים לאדם שני אתרוגים שהאחד יפה יותר מהשני, אך גם יקר יותר - אם תוספת התשלום היא לא יותר משליש, מצוה לקנות את היפה יותר. ואם כבר רכש אתרוג מהודר, ואחר כך הזדמן לפניו אתרוג יפה יותר - נחלקו הפוסקים אם צריך להחליף את הראשון בשני. והלכה זו אמורה גם בנוגע לחפצי מצוה אחרים, כגון ספר תורה.

מה שלמדנו לפני מאה ימים:

האם ניתן לכתחילה לעשות את דפנות הסוכה מיריעות בד הקשורות באזיקונים?

שיבחינו בכך, והסוכה תיפסל; ואף העמדת שומר לשם כך אינה מועילה, כיון שיתכן שיסיח את דעתו מהשמירה. ואם היריעות מהודקות למקומן בברגים חזקים, ב'אזיקונים' עבים, וכדומה, באופן שאין כל חשש לניתוקן ממקומן - יש אומרים, שניתן להשתמש בהן לכתחילה כדפנות לסוכה, ויש חולקים.

[שו"ע תרל, י; ביאורים ומוספים דרשו, 44-45]

העושה את דפנות סוכתו מיריעות בד, עליו לקושרן היטב כדי שלא ינועו ברוח וייפסלו מלהחשב כדופן. ויש אומרים, שאף אם היריעות קשורות היטב בקצוותיהן, אך אינן מתוחות, והרוח מניעה אותן באופן שהן מתעגלות באמציעתן, יתכן שאינן נחשבות כדופן; ויש שהכשירו באופן זה. ולכתחילה, אין לעשות את דפנות הסוכה מיריעות בד בלבד - ואפילו מבד עבה וכבד שאינו נע בקלות - כיון שיש לחשוש שבמשך זמן כה רב של שבעת ימי החג, יותרו הקשרים מבלי

רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל?
שלח מייל ל- dirshu@dirshu.co.il

הלוח היומי

ז' בכסלו | יוסף דוד ב"ר יצחק זינצהיים זצ"ל, מצרפת, בעל יד דוד

היום הוא יו"ט במגילת תענית על שמת בו הורדוס שהיה שונה את החכמים.

יארצייט:

תקע"ג: רבי יוסף דוד ב"ר יצחק זינצהיים זצ"ל, מצרפת, בעל יד דוד.

תרע"ד: רבי יחזקאל משה ב"ר משה הלוי זצ"ל, ראב"ד בבגדאד.

תשי"ב: רבי יעקב משה ב"ר זבולון חרל"פ זצ"ל, רבה של שכונת שערי חסד.

תשמ"ד: רבי שלמה בנימין ב"ר יהודה לייב הלוי אשלג זצ"ל.

תשנ"ה: רבי חיים נפתלי הערץ ב"ר מרדכי אלטר זליבנסקי זצ"ל, ר"י מאור התלמוד.

הסיפור המפעים על הגר"ש דבליצקי

פעם בחג השבועות, הגה"צ רבי שריה דבליצקי נכנס להיכל הגדול ב"תפארת ציון" כדי להעביר משם אש עבור נר לתפילה בחדרו הסמוך, ובעת הליכתו נפל מהנר גץ בוער היישר אל ידו, רבינו חשש שלא יכשל באיסור כיבוי ביום טוב ולכן הוא החזיק את ידו ישר עד שהגץ כבה מעצמו על ידו.

(ארי במסתרים על הגר"ש דבליצקי עמ' 12)

נשתדל להחדיר בליבנו פחד נורא מעבירה ונתבונן שהמנעות מעבירה שווה כל מחיר, גם אם מדובר בקושי גדול מאוד

* שיעורים מקוצרים על הדף היומי

* דף היומי בהלכה - 5 דקות ביום

* ווארטים וסיפורים מיוחדים לפרשת השבוע

* סיפורי צדיקים ותוכניות מיוחדות

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' 4992* או 077-2222-666

לתשומת לבכם: התמונות המוצגות כאן יש עליהם זכויות יוצרים ואין להשתמש בכל שימוש שהוא ללא היתר בכתב

העלון מופץ לזיכוי הרבים, אנא הימנעו מקריאה בשעת התפילה וקריאת התורה

דרשו | רח' הקבלן 45 ירושלים | 02-5609000 | לשאלות ופניות בכל נושא: dirshu@dirshu.co.il